

Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannik nr. 20, 23. november 2015-meersumik UPA2021-imut allanngortitseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, taamaalilluni pisortanit utoqqalinersianik pisartagaqarsinnaaneq 66-inik ukioqalernermit pisussanngorlugu allanngortinneqarluni.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Hans Enoksen, Parti Naleraq)

Kalaallit Nunaanni utoqqalinermit pensionisiat tunngaviusumik aningaasartaata Qallunaat Nunaanni utoqqalinermit pensionisiat tunngaviusumik aningaasartaannut Qallunaat Nunaannilu soraarnerussutisiamik aaqqissuussinerup nalimmassarnissaanut Naalakkersuisut UKA2021-mi siunnersuummik saqqummiusseqqullugit peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqa Samuelson, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut utoqqalinersiaqarneq pillugu siunnersuutitut qujassuteqarput.

Nunatsinni utoqqalineq toqqissisimanartuussasoq Naalakkersuisut isumaqataaffigivaat. Utoqqaligaanni pitsaasumik inuuneqarniarnermi pissutsit arlallit pingaaruteqarput. Uani ilaatigut ineqarnikkut atukkat, utoqqalinersiaqalernermit nunanut allanut nunasiartortarneq, paaqqutarineqarneq aammalu qanoq ililluta inuiaqatigiittut utoqqartatta inuiaqatigiit akornanni inuunermi tapertaaginnarnissaannut ilaatissinnaanerivut eqqarsaatigineqarput. Ukiuni tulluittuni utoqqartatta sivisuumik inuunermi kinguaariit tullii sapinngisamik pitsaanerpaanik atugaqartinnissaannut ulaperulunnikut, ataqqinartumik utoqqaanissaannut allatut eqqarsartalernissarput pisariaqartoq ersarippoq.

Taammaamat Naalakkersuisut utoqqarnut periusissiamik suliaqarlutik aallartinnikuupput, matumani pissutsit tamarmik innuttaaqatitsinnut utoqqaasunut tunngassuteqartut ilanngunneqarsimallutik. Suliami pineqartumi utoqqalinersiaqalernermit ukiorititat aammalu utoqqalinersiat annertussusaat ilanngunneqarumaarput.

Ukiuni kingullerni utoqqalinersiat annertuumik pitsannguiffigineqarput kingullertigullu utoqqaat sulisinnaassuseqartut sulerusussuseqartullu utoqqalinersiami saniatigut aningaasarsiorsinnaanermikkut pitsanngoriaataasumik periarfissaqalernikuupput.

Utoqqalinersiaqartitsineq tunngaviusumik utoqqalinersianut aammalu utoqqalinersianut tapinut avinneqarnikuuvoq. Tunngaviusumik utoqqalinersiat taamaallaat utoqqalinersiallip isertitaannaanik tunngaveqarpoq taamaattorli utoqqalinersianut tapit utoqqalinersiallip aappaatalu imaluunniit inooqataata isertitaat aallaaviullutik. Taamaattumik pensionisiat ima katitigaapput, utoqqalinersiaqartut tamarmik isumagineqartussanngorlugit, kisiannili

ilutigitillugu utoqqalinersiaqartut aningaasaqarniarnikkut erloqissutillit aamma isumagineqartussanngorlugit. Allannguuteqartoqaratarsinnaanerani isumaliuuteqarnermi tamassuma eqqumaffiginissaa pingaaruteqarpoq. Utoqqartavut amerlasuut inissiani attartortakkani najugaqarput taamaammallu ineqarnermut tapiissutisisarlutik. Utoqqalinersiat qaffaavigineqassappata, taava aningaasat utoqqaap ineqarnermut tapiissutaaniit ilanngaavigineqassapput. Taamaalilluni utoqqalinersiat qaffaavigineqarnissaat isumaliuutersuutigigaanni pissutsit arlallit eqqarsaatigineqassapput.

Utoqqalinersiaqartitsisarnerup aaqqissuussaana sullivanig.gl-imi paasisutissatut atuarneqarsinnaavoq, soorlu aamma quppersakkamik saqqummersitsisoqarnikuusoq, isumagininnermi ingerlatsivinnut tamanut nassiunneqarnikuulluni aammalu Naalakkersuisut nittartagaanni atuarneqarsinnaalluni.

Kalaallit Nunaat inuiaqatigiit tungaatigut aaqqissuussaaniikkut unammilligassaqarpoq. Sulisinnaasut ikilissapput taamaalissukkullu utoqqaat amerlanerit siviisunerusumik inuusalernikuullutik. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngatillugu utoqqalinersiaqartitsisarnermut aningaasartuutit annertusigaluttuinnartut aammalu utoqqaat amerlanerulernerannut atasumik aningaasartuutit allat eqqarsaatigalugit ikinnerusunit nammaneqartussaapput. Innuttaasut 67-it sinnerlugit ukiullit amerlassusaat 2020-imi 3.984-iusut 2030-imi 6.091-inngornissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Qujanartumik siviisunerusumik inuuneqarnerulernikuunerput ilutigalugu peqqissigaluttuinnarpugut. Utoqqaat amerlasuut suli uummaareqaat, eqqarsartaatsimikkut inuusullutik utoqqalinersiaqalernissamullu ukiorisat angoreernerisa kingorna inuunermi misilittakkaminnik ilisimasaminnillu inuiaqatitsinnut tunniussisinnaalluarlutik. Utoqqaat amerlassusaat qaffakkiartortillugu taakkua utoqqaat pineqartut suliffeqarfeqarfimmiitsikkusuppavut.

2015-imi Inatsisartut aalajangernikuupput 2021-miit utoqqalinersiaqartarnermut ukiunut killiliussat 67-inut aalajangersarneqassasoq. Naalakkersuisut utoqqalinersianut tunngatillugu oqaloqatigiinnissamut ammapput – aamma ataatsimiititaliami suliarineqarnerani.

Innuttaasut tamarmik namminneq utoqqalinersiassaminnut tapersiisarnissaat anguniarlugu soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaatitaaneq atuutsilerneqarnikuuvoq, siunissami utoqqalinersiaqartussat tunngaviusumik utoqqalinersianut tapiliussatut ileqqaagaqassallutik. Soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaatitaanerit atatillugu utoqqalinersiallit amerlanersaat inuuniarnermikkut naammaginarumik atugaqarnissaannut qulakkeerneqassapput. Taamaattorli aatsaat soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermit peqataasussaatitaaneq ukiualunnguit qaangiuppata tamakkiisumik sunniuteqassaaq.

Utoqqaat innuttaasut amerlasuut utoqqalinersiami saniatigut sulisinnaanngitsut Naalakkersuisut eqqumaffigilluinnarpaat. Utoqqarnut periusissiami aggersumi Naalakkersuisut eqimattanut taakkununga pitsanngorsaaniisaaq annertunerusumik ukkatariumaarpaat.

Ukiuni aggersuni utoqqaat amerlanerujartorpugut sulisinnaasullu ikiliartorlutik. Taamaattumik kinguaariinnut tulliitut aggersunut akiligassap ingerlateqqinnginnissaa piniarlugu eqqarsarluuqqittariaqarpugut. Utoqqarnut periusissiaq aqqutigalugu siunissamik qularnaarisumik pilersaarusiornissaaq taamaattumik pisariaqarpoq. Susassaqartut attuumassutillit tamarmik suliami tassani ilanngunneqassapput. Matumani taaneqarsinnaasut tassaapput utoqqaat illersuisuat, Sulisitsisut, SIK, kommunit, peqqinnissaqarfik arlaqartullu allat.

Naalakkersuisut taamatut oqaaseqarlutik siunnersuutit itigartinneqassasut inassutigaa.